

STANOVISKÁ

EURÓPSKY HOSPODÁRSKY A SOCIÁLNY VÝBOR

465. PLENÁRNE ZASADNUTIE 15. – 16. SEPTEMBRA 2010

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému: Stratégia Európskej únie pre Podunajsko

(2011/C 48/02)

Spravodajca: **Miklós BARABÁS**Pomocný spravodajca: **Mihai MANOLIU**

Podpredseda Európskej komisie pán Šefčovič požiadal 26. februára 2010 Európsky hospodársky a sociálny výbor, aby vypracoval prieskumné stanovisko na tému

„Stratégia Európskej únie pre Podunajsko.“

Odborná sekcia pre hospodársku a menovú úniu a hospodársku a sociálnu súdržnosť poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci, prijala svoje stanovisko 20. júla 2010. Spravodajcom bol pán Barabás a pomocným spravodajcom pán Manoliu.

Európsky hospodársky a sociálny výbor na svojom 465. plenárnom zasadnutí 15. a 16. septembra 2010 (schôdza zo 16. septembra 2010) prijal 123 hlasmi za, pričom 2 členovia hlasovali proti a 8 sa hlasovania zdržali, nasledujúce stanovisko:

1. Závbery a odporúčania

1.1 EHSV považuje za prvoradú úlohu tohto stanoviska využiť príležitosť, ktorú európskej organizovanej spoločnosti ponúkla Európska komisia, na sformulovanie konkrétnych a praktických návrhov pre akčný plán k Stratégii pre Podunajsko (ďalej len „stratégia“) ⁽¹⁾, ktorá sa nachádza v štádiu prípravy. EHSV dúfa, že jeho odporúčania náležite vyjadria angažovanosť a silnú podporu výboru a organizovanej občianskej spoločnosti tejto stratégii. EHSV očakáva, že táto stratégia skutočne prispeje k zlepšeniu životných a pracovných podmienok všetkých občanov Podunajska, ktoré pokladá za zrkadlo Európy.

1.2 Na politickej úrovni plánovaná podunajská stratégia:

1.2.1 musí byť otvorená, začleňujúca a citlivá na sociálne, hospodárske a environmentálne hľadiská, musí brať ohľad na návrhy organizácií občianskej spoločnosti a stavať na ich skúsenostiach,

1.2.2 vzhľadom na komplexnú povahu a vzájomnú prepojenosť príslušných otázok môže byť úspešnou len vtedy, ak bude

namiesto odvetvových hľadísk dôsledne uplatňovať integrovaný prístup a klásť dôraz na nutnosť dosiahnutia cieľov zainteresovaných strán,

1.2.3 musí brať do úvahy a stimulovať spoluprácu v oblastiach „nevojenskej bezpečnosti“ ako v prípade pohotovostných služieb, ktoré spolupracujú pri prírodných katastrofách, zaoberajú sa mobilitou pracovníkov, podnikov atď. alebo prípravou pohotovostných plánov na riešenie ekologických havárií.

1.2.4 musí prispieť k lepšiemu využívaniu možností, ktoré ponúka Lisabonská zmluva, napríklad dôsledným uplatňovaním princípu participatívnej demokracie,

1.2.5 musí byť vhodným nástrojom na to,

⁽¹⁾ Budúca stratégia pre Podunajsko zahŕňa tieto členské štáty EÚ: Rakúsko, Maďarsko, Slovensko, Česko, Slovinsko, Bulharsko a Rumunsko. Zahŕňa aj tieto štáty, ktoré nie sú členmi EÚ: Chorvátsko, Srbsko, Ukrajinu, Moldavsko, Bosnu a Hercegovinu a Čiernu Horu.

a. aby ako politika makroregionálneho rozvoja naozaj prispela k prehlbovaniu európskeho integračného procesu predovšetkým v rámci programu „Európa 2020“ (inteligentný, trvalo udržateľný a inkluzívny rast).

b. aby šesť štátov regiónu, ktoré nie sú členmi EÚ, priblížila k Európskej únii a podporila ich integračné úsilie,

1.2.6 musí odrážať politiku EÚ na makroregionálnej úrovni, ako aj aktívnu, konštruktívnu úlohu a prínos organizovanej občianskej spoločnosti,

1.2.7 musí prispieť ku koordinácii činnosti systémov spolupráce, ktoré už existujú na rôznych úrovniach a v rôznych častiach regiónu, zefektívniť túto činnosť a zamedziť zdvojeniu,

1.2.8 musí mať jasný, jednoduchý a prehľadný systém riadenia založený na prístupe zdola nahor z hľadiska organizovanej občianskej spoločnosti a výsledky by sa mali vyhodnocovať na výročných konferenciách,

1.2.9 musí sa implementovať v podobe procesu umožňujúceho pružnosť a periodické vyhodnocovania a podľa možnosti pridelovanie dodatočných finančných zdrojov,

1.2.10 musí mať reálne ciele, v záujme zabezpečenia úspešnej implementácie musí stanoviť priority a na dosiahnutie týchto cieľov by sa mal pripraviť strednodobý akčný plán, ktorý musí vyjadrovať, že dôležitou podmienkou úspechu je aktívne zapojenie všetkých zainteresovaných subjektov v súlade so zásadou partnerstva,

1.2.11 musí priniesť jasne viditeľné a hmatateľné výsledky pre spoločnosť a občanov, ktoré budú znamenať lepšie pracovné a životné podmienky občanov vrátane mladých ľudí,

1.2.12 musí odrážať význam sociálneho a občianskeho dialógu,

1.2.13 musí uznať význam prepojenia v rámci Podunajska,

1.2.14 musí vziať do úvahy skúsenosti z implementácie stratégie EÚ pre Pobaltsko.

1.3 *Praktické návrhy na úrovni občianskej spoločnosti na akčný plán k plánovanej podunajskej stratégii:*

1.3.1 Je potrebné vytvoriť regionálnu sieť organizácií občianskej spoločnosti (Fórum občianskej spoločnosti Podunajska), ktorá medzi iným umožní spoločný postup a spoločné projekty. Členovia siete by sa mohli stretnúť raz za rok vždy v inej krajine regiónu.

1.3.2 Sú potrebné také podujatia (stretnutia, festivaly, návštevy, veľtrhy atď.), ktoré upevnia myšlienku spolupatrič-

nosti národov Podunajska, pomôžu vytvoriť regionálne povedomie a zachovať kultúrnu rozmanitosť, predovšetkým v prípade mladých ľudí. K dosiahnutiu tohto cieľa by mal pomôcť aj regionálny kultúrny časopis.

1.3.3 Každoročne by sa mal vždy na inom mieste konať týždeň Dunaja, ktorý môže byť vhodným fórom na diskusie o aktuálnych otázkach súvisiacich so stratégiou a prezentáciu dosiahnutých výsledkov.

1.3.4 Aby sa zabezpečila stála podpora zo strany občanov a organizovanej občianskej spoločnosti tak v členských štátoch EÚ, ako aj susediacich krajinách, ktoré nie sú jej členmi, Stratégia pre Podunajsko potrebuje účinnú a trvalú komunikačnú stratégiu.

1.3.5 Pri príprave programov stratégie je potrebné venovať zvýšenú pozornosť znevýhodneným, marginalizovaným skupinám, predovšetkým Rómom.

1.3.6 Je potrebné posilniť pravidelné kontakty a spoluprácu medzi dôležitými subjektmi, ako aj sociálny a občiansky dialóg. Dôležitú úlohu tu môžu zohrať hospodárske a sociálne rady na národnej úrovni,

1.3.7 Zriadenie Podunajského podnikateľského fóra, ktoré by zahŕňalo sociálne a hospodárske subjekty, by mohlo byť dôležitým nástrojom spolupráce a hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti Podunajska. Organizácie zamestnávateľov z tohto regiónu by mali mať prístup k programom financovania zameraným na organizáciu tohto fóra a ich účasť v nich by sa mala podporovať.

1.3.8 Ďalšie zníženie počtu prekážok voľného pohybu alebo ich odstránenie spolu s uplatnením zásady dôstojnej práce a spravodlivej mzdy by mali pomôcť zblížiť ľudí.

1.3.9 Pri implementácii stratégie je potrebné využiť výsledky a služby informačnej spoločnosti.

1.3.10 Mohla by sa vytvoriť medzinárodná výskumná skupina, ktorá by vedecky analyzovala a skúmala strategické otázky Podunajska. Činnosť tejto skupiny by sa mala podporiť štipendijným programom,

1.3.11 Je potrebné preskúmať, ako by sa európske roky a tematické programy dali napojiť na stratégiu.

1.3.12 Mali by sa podporovať iniciatívy zamerané na vyučovanie jazykov používaných v regióne.

1.3.13 EHSV by mal vytvoriť stále stredisko na monitorovanie Stratégie pre Podunajsko alebo študijnú skupinu.

1.3.14 Prvky stratégie a jej akčný plán by mal byť monitorovaný riadiacim výborom, v ktorom by boli zástupcovia organizovanej občianskej spoločnosti a ktorý by pripravil výročnú správu o svojich záveroch.

1.3.15 Súčasne s prijatím stratégie by Európska komisia mala podporiť aj niekoľko pilotných projektov, ktoré by boli vhodné na otestovanie a získanie prvých skúseností.

1.3.16 realizácia stratégie a jej akčného plánu môže byť financovaná z rôznych zdrojov: okrem financovania zo zdrojov EÚ (v prvom rade zo štrukturálnych fondov) sa môžu financovať zo zdrojov krajín regiónu, súkromného sektora a medzinárodných finančných inštitúcií. Vzhľadom na predpokladanú podporu z týchto zdrojov odporúčame vytvoriť osobitný fond.

1.3.17 EHSV chápe stratégiu, ktorej schválenie je naplánované na prvý polrok 2011 počas maďarského predsedníctva EÚ, ako rozhodujúci nástroj na vytvorenie dynamického, konkurencieschopného, a prekvitajúceho Podunajska pre všetkých.

2. Usmernenia Stratégie pre Podunajsko

2.1 Pri vytváraní stratégie je dôležité definovať teoretický rámec, ktorý podporí stratégiu spolupráce v Podunajsku a akčný program na jej uskutočnenie.

2.2 Pri vytváraní stratégie je preto potrebné vziať do úvahy:

— hľadiská týkajúce sa hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti,

— úlohu, ktorú Dunaj zohráva v doprave a infraštruktúre (s osobitným zameraním na európsky dopravný koridor VII, ktorý sa týka Dunaja) a príslušný potenciál umožňujúci rozvoj hospodárskych aktivít všeobecne; potrebu podporovať opatrenia na údržbu vodných ciest tam, kde sú nevyhnutné pre dopravu a odstrániť kritické miesta v lodnej doprave uvedené v prioritnom projekte TEN-T č. 18 [v súvislosti s týmto bodom je potrebné považovať spoločné vyhlásenie vypracované pod vedením Medzinárodnej komisie na ochranu Dunaja (ICPDR) za vzor a uplatňovať ho v praxi]; pokračovať v projektoch intermodálnej dopravy (budovanie kontajnerových terminálov v prístavoch) a projektoch na doplnenie cestnej dopravy v Podunajskom regióne (mosty s významným vplyvom na plynulosť

prepravy tovaru); ďalej je potrebné vziať do úvahy potrebu realizovať projekty, ktoré by mohli významne ovplyvniť rozvoj, ako napr. kanál Dunaj – Bukurešť, ktorý by prospel európskemu hospodárstvu,

— Dunaj ako zdroj pitnej vody a energie a ako prírodné prostredie, ktoré musí byť zachované, pretože je kľúčovým prvkom udržateľného rozvoja; mali by sa podporovať projekty v oblasti energetickej infraštruktúry ako napr. vodné elektrárne,

— úlohu inovácie, výskumu a vzdelávania v regióne,

— potreby cestovného ruchu v Podunajsku a rozvojový potenciál vidieka, vzhľadom na ktorý by sa malo uvažovať o financovaní projektov na podporu aktivít v krajinách s významnou poľnohospodárskou tradíciou; financovanie projektov v oblasti infraštruktúry na prekládku obilia by pomohlo využiť potenciál miestneho poľnohospodárstva, najmä v krajinách s dlhou poľnohospodárskou tradíciou,

— úlohu rieky pri vytváraní spoločného podunajského povedomia a spoločnej podunajskej identity ako doplnenia európskeho povedomia a európskej identity, pričom primárnu úlohu musí zohrávať kultúrny dialóg a solidarita medzi krajinami v tomto regióne, a to členskými krajinami EÚ aj krajinami, ktoré nie sú členmi EÚ,

— pri zvyšovaní objemu dopravy sa musí brať ohľad na životné prostredie,

— je potrebný potenciál na riešenie konfliktov, ktorým by sa znížilo historicky podmienené napätie v tomto regióne,

2.3 Vzhľadom na rozmanité a často protichodné hodnoty a záujmy je dôležité vytvoriť integrovanú stratégiu založenú na spoločných princípoch, v ktorej budú zohľadnené nielen hospodárske dôvody, ale aj sociálne potreby a činitele vrátane stanovísk a príspevkov občianskej spoločnosti.

2.4 Úspešná stratégia založená na hospodárskej, územnej a sociálnej súdržnosti povedie k vytvoreniu dynamického, konkurencieschopného a prekvitajúceho Podunajska.

3. Kontext

3.1 Európska rada na svojom zasadnutí 18. a 19. júna 2009 požiadala Európsku komisiu, aby do konca roka 2010 vypracovala stratégiu EÚ pre Podunajsko. V priebehu prípravných prác bolo vyjadrených veľa názorov, medzi iným aj v rámci otvorenej konzultácie, ktorú začala Európska komisia.

3.2 EHSV jednoznačne a rozhodne podporuje nový makro-regionálny prístup Európskej únie a v tejto súvislosti aj vytvorenie stratégie EÚ pre Podunajsko. EHSV ako inštitucionálny zástupca organizovanej európskej spoločnosti je pripravený zohrať aktívnu úlohu a chopiť sa iniciatívy pri vypracovaní a uplatňovaní tejto stratégie.

3.3 Záujem EHSV o otázky Podunajska a jeho angažovanosť v tejto oblasti nie je ničím novým. Výbor prijal v posledných rokoch mnoho dokumentov na rôzne témy, ako napríklad

doprava alebo ochrana životného prostredia. Z týchto dokumentov je zrejmé, prečo EHSV považuje Podunajsko za významný región a podporuje vytvorenie stratégie.

3.4 Je potrebné pripomenúť, že po poslednom rozšírení Európskej únie sa jej zemepisný stred posunul smerom na východ, kým jej hospodárske ťažisko zostalo v západnej Európe. Hospodárska, územná a sociálna súdržnosť ako hlavná zložka stratégie spolu s praktickými predstavami o jej uplatňovaní predstavuje vhodný príspevok na riešenie tejto nerovnováhy.

V Bruseli 16. septembra 2010

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Mario SEPI
